

§ 123

Yttrande över betänkandet Tillgängliga stränder - ett mer differentierat strandskydd (SOU 2020:78)

Ks/2021:145 430

Sammanfattning

Jönköpings kommun har av Miljödepartementet beretts tillfälle att senast den 3 maj 2021 yttra sig över betänkandet ”Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd” (SOU 2020:78).

Beslutsunderlag

Betänkandet (SOU 2020:78)

Stadsbyggnadsnämndens beslut 2021-03-18 § 124 med tillhörande tjänsteskrivelse

Tekniska kontorets tjänsteskrivelse 2021-02-16

Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut 2021-03-18 § 32 med tillhörande tjänsteskrivelse

Kommunalsrådsyttranden enligt nedan

Majoritetsrådets förslag

Kommunalsrådet Mona Forsberg (S) överlämnar upprättat förslag till kommunens yttrande. Kommunalsrådets förslag till kommunstyrelsens beslut:

- Yttrande lämnas till Miljödepartementet i enlighet med kommunalsrådet Mona Forsbergs (S) upprättade förslag.

Oppositionsrådets förslag

Kommunalsrådet Peter Jutterström (M) överlämnar upprättat förslag till kommunens yttrande. Kommunalsrådets förslag till kommunstyrelsens beslut:

- Yttrande lämnas till Miljödepartementet i enlighet med kommunalsrådet Peter Jutterströms (M) upprättade förslag.

KOMMUNSTYRELSENS BEHANDLING 2021-05-04

Yrkanden

Kommunalsråden Peter Jutterström (M) och Andreas Stureson (KD) yrkar bifall till kommunalsrådet Peter Jutterströms (M) förslag.

Thordis Samuelsson (V) yrkar bifall till kommunalsrådet Mona Forsbergs (S) förslag.

Omröstning

Ordföranden ställer proposition på kommunalsrådet Mona Forsbergs (S) förslag respektive kommunalsrådet Peter Jutterströms (M) förslag och finner det förstnämnda förslaget antaget.

Omröstning begärs och följande propositionsordning godkänns:

Ja-röst för bifall till kommunalrådet Mona Forsbergs (S) förslag.
Nej-röst för bifall till kommunalrådet Peter Jutterströms (M) förslag.

Upprops förrättas och röster avges på sätt som anges nedan:

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Mona Forsberg (S)	X		
Andreas Persson (S)	X		
Harriet Roosquist (S)	X		
David Gerson (L)	X		
Mats Weidman (MP)	X		
Thordis Samuelsson (V)	X		
Cecilia Hjorth Attefall (KD)		X	
Margareta Strömberg (KD)		X	
Peter Jutterström (M)		X	
Bert-Åke Näslund (M)		X	
Kristian Aronsson (SD)	X		
Jan-Ove Lipponen (SD)	X		
Andreas Stureson (KD)		X	
Ilan De Basso (S)	X		
Ann-Marie Nilsson (C)	X		
Summa	10	5	

Kommunstyrelsen har alltså med 10 ja-röster mot 5 nej-röster bifallit kommunalrådet Mona Forsbergs (S) förslag.

Kommunstyrelsens beslut

- Yttrande lämnas till Miljödepartementet i enlighet med kommunalrådet Mona Forsbergs (S) upprättade förslag.

Reservationer

KD- och M-grupperna reserverar sig mot beslutet till förmån för kommunalrådet Peter Jutterströms (M) förslag.

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

Beslutet expedieras till:

Miljödepartementet
Stbn
Tk
Mhn

Miljödepartementet

Yttrande över betänkandet Tillgängliga stränder - ett mer differentierat strandskydd (SOU 2020:78)

Jönköpings kommun har av Miljödepartementet beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Tillgängliga stränder - ett mer differentierat strandskydd ” (SOU 2020:78).

Jönköpings kommun bedömer det som positivt med en ökad differentiering som tar hänsyn till att tillgången till sjöar och vattendrag varierar inom landet. Förslagen ska på det sättet syfta till att förbättra förutsättningar för bostäder och näringsverksamhet, besöksnäring och gröna näringar i områden med lågt exploateringsstryck.

Jönköping har generellt ett högt bebyggelsestryck och tillhör inte de kommuner som behöver lättnader i strandskyddet för att få igång en byggnation. Det kommer endast underlätta i undantagsfall. Det skulle underlätta för Jönköpings kommun om man kan differentiera bebyggelsestrycket inom en kommun, för att möjliggöra bebyggelse i de delar av kommunen där bebyggelsestrycket är lågt.

Den nya bestämmelsen om särskild restriktivitet i tätbebyggda områden kan upplevas som otydlig och det finns därmed en stor risk att kommuner och länsstyrelser kommer att tolka den mycket olika.

Jönköpings kommun anser att det är mycket angeläget att fastställa var strandskyddet egentligen gäller och tydliggöra vilka områden som ska anses ianspråktaga och vilka vägar som är avskiljande. Detta för att ge tydlighet för kommunens planering och myndighetsutövning samt att underlätta för medborgarna. En tydlighet skulle även underlätta vid handläggning.

Det är överlag positivt att strandskyddet tas bort vid mindre sjöar och vattendrag. I Jönköpings län har länsstyrelsen sedan lång tid tillbaka ett beslut om vid vilka mindre sjöar och vattendrag strandskydd inte gäller. Detta beslut ser lite annorlunda ut än föreslagen lagtext och det kommer därför för Jönköpings kommun innebära en förändring. Jönköpings kommun anser att det är positivt att det tydliggörs att strandskydd inte gäller vid anlagda vatten samt att Länsstyrelserna får i uppdrag att kartlägga och fastställa var strandskydd gäller i respektive län. Det ger ett tydligt underlag för beslutsfattande och undanröjer osäkerheter. Att fastställa var strandskyddet gäller kommer även att underlätta för en framtida digitalisering. I utredning beskrivs att strandskydd ska upphävas för anlagda vatten efter 1975. Det bör framgå tydligt från utredning om länsstyrelsen i det enskilda fallet även har möjlighet att återinföra strandskydd för anlagda vatten efter 1975 om området är betydelsefullt för att strandskyddets syften.

En risk med att ta bort med strandskydd för mindre sjöar och vattendrag är att det kan bli mer privatisering, lägre tillgänglighet och få konsekvenser för växter och djur. Här måste länsstyrelsen aktivt besluta om att strandskyddet ska återinträda, i de fall stranden är viktig för strandskyddets syften.

Jönköpings kommun ser positivt på att tydligare kriterier för utpekande av LIS-områden tas fram som beaktas vid framtagande av LIS-områden och länsstyrelsens granskning av utpekade områden. I dagsläget, så är kriterierna otydliga för vad ett område behöver uppfylla för att kunna klassas som LIS-område. Otydliga kriterier och otydliga definitioner medför varierande bedömningar och prövning, samt en svårtillämplig lagstiftning.

Strandsskyddsdelegationen noterade att strandskyddet förefaller starkare i glesbygd och svagare i tätbebyggda områden med ett högre bebyggelsestryck. När det gäller ett differentierat strandskydd föreslår utredningen att det både ska vara möjligt att ansöka hos länsstyrelsen om att upphäva strandskyddet inom ett LIS-område och att det ska vara möjligt att lättare få dispens inom ett LIS-område. Att ha två olika möjligheter att hantera strandskyddet inom LIS områden är tveksamt och kan uppfattas som onödigt krångligt. Det finns en tydlig risk att de olika bestämmelserna skapar osäkerhet och otydlighet framförallt hos allmänheten gällande när strandskyddsdispens krävs inom LIS områden. Jönköpings kommun ser positivt på ställningstagandet/förslaget att underlag och undersökningar ska tas fram av översiktlig planering inför utpekande av LIS-områden, för att tidigt avgöra om de uppfyller kriterier för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, men även för att bedöma om ett område är lämpligt för byggnation. Tillräckligt underlag ger även förutsättningar för bättre bedömningar och möjlighet att kunna väga mellan olika intressen. Det är även viktigt att krav ställs på undersökningar avseende, högsta vattennivå risk för översvämning, samt undersökningar för erosionsrisk-skred, så det blir tydligt om kommande byggnation i strandnära lägen kräver klimatanpassningsåtgärder som kan ha en påverkan på strandskyddets syften.

Definitionen av landsbygdsområden ändras enligt förslaget. Jönköpings kommun bedömer att den nya definitionen av landsbygdsområden inte längre kopplar till landsbygdsutveckling. Det kan komma att leda till en ökad spridd bebyggelse. Jönköpings kommun avstyrker i översiktsplanen från ensamlägen för ny bebyggelse då det försvårar att anordna kommunal service och skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle. Jönköpings kommun anser det är viktigt att fri passage även fortsättningsvis ska gälla inom strandskyddsområdet, vilket också föreslås i utredningen.

Vidare anser Jönköpings kommun att en lagändring som möjliggör ett differentierat strandskydd vid ett planläggningsförfarande med detaljplan är att föredra. Detta för att möjliggöra ny byggnation inom områden med både högt och lågt exploateringsstryck. Genom detta skulle man utifrån terrängen, vegetationen och andra faktorer kunna få till ett varierat strandskydd anpassat till platsens förutsättningar. Det skulle innebära att områden med höga naturvärden skulle fredas och områden med låga naturvärden möjliggöras för bebyggelse.

Jönköpings kommun bedömer det som mycket positivt att möjliggöra att ge dispenser för klimatanpassningsåtgärder då detta troligen kommer att öka i framtiden.

I utredningen i olika sammanhang omnämns och beaktas påverkan på växt och djurliv i strandzonen vid sjöar och vattendrag. Det hänvisas även i samband med beskrivning av strandskyddets syften till miljökvalitetsmålen levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet och myllrande våtmarker, ingen övergödning och hav i balans samt levande kust och skärgård. Jönköpings kommun anser att det i utredningens samtliga delar saknas diskussion om aktuella lagändringar kommer ha en inverkan på miljökvalitetsnormer för vatten och statusklassningen i vattenförekomster. Vidare bedömer Jönköpings kommun att fysisk påverkan på strandzonen genom exempelvis anläggande av bryggor, pirar, erosionskydd eller byggnader kan medföra en försämring av ekologisk status i vattenförekomster. Det finns även en risk för mobilisering av föroreningar i mark eller sediment.

Från underlag framgår att vattendrag smalare än 2 meter inte längre ska omfattas av strandskydd. Jönköpings kommun anser att det bör poängteras att vattendrags bredd kan variera beroende av bland annat jordart, lutning, vattenhastighet, dalgångens inneslutning, å fårans planform och hydromorfologisk typ. En möjlig justering vore att överväga om storleken på ett vattendrag istället ska avgöras utifrån om ett vattendrag understiger en viss medelvattenföring (MQ).

Det bör poängteras att även små sjöar och vattendrag kan hysa höga naturvärden och utgöra exempelvis limniska nyckelbiotoper. Jönköpings kommun ser positivt på att länsstyrelsen i det enskilda fallet får besluta om att återinföra strandskyddet om det är nödvändigt för att uppfylla strandskyddets syften. Det bör dock poängteras att det finns andra områdesskydd än just strandskydd som skulle medföra ett starkare skydd av naturmiljön. Framtaget förslag kommer även medföra ökade möjligheter för byggnation vid mindre sjöar och vattendrag som inte omfattas av strandskydd i delar av landet där exploateringsgraden är hög, såvida inte länsstyrelsen arbetar aktivt med att återinföra strandskyddet för mindre sjöar och vattendrag.

Under förslag till författningsändringar lyfts grunda mjukbottnar och ålgräsängar fram som viktiga biotoper längs med Sveriges kuster. Jönköpings kommun bedömer att förslag till lagändringar kommer medföra ett förstärkt skydd av grunda mjukbottnar inom exploaterade områden. Det bör poängteras att hårbottnar även kan utgöra en viktig livsmiljö för biologisk mångfald i sjöar och vattendrag. Exempelvis, så utgör delar av litoralzonen i Vättern med hårbottnar lek område för röding samt uppväxtområde för harr och röding, strandzonen med hårbottnar är även betydelsefull för bottenfaunan i Vättern.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Ann-Marie Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande

Johan Fritz
Stadsdirektör

Miljödepartementet

Yttrande över betänkandet Tillgängliga stränder - ett mer differentierat strandskydd (SOU 2020:78)

Jönköpings kommun har av Miljödepartementet beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Tillgängliga stränder - ett mer differentierat strandskydd ” (SOU 2020:78).

Jönköpings kommun välkomnar de lättnader i strandskyddet som finns i förslaget, men anser i princip att det inte är rimligt att ha generella strandskyddsregler som gäller för hela landet. Detta grundas på att situationen ser så olika ut i olika kommuner och kommundelar.

Jönköpings kommun anser att strandskyddsreglerna behöver präglas av ett tydligt lokalpolitiskt ansvar och tillit till den kommunala beslutsnivån. Det ligger helt i kommunernas intresse att genom väl avvägda beslut balansera både byggande, friluftsliv, allemansrättslig tillgång till stränder och bevarande av goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Ett välfungerande strandskyddssystem skulle behöva genomsyras av tilltro till denna förmåga.

Jönköpings kommun anser att det måste bli avsevärt enklare att bygga bostäder i strandnära lägen i de glest befolkade delarna av landet. Idag hindras glesbygdskommuner på ett orimligt sätt i sina strävanden att utnyttja sin främsta resurs för att skapa bättre livsvillkor för sina invånare. Det är viktigt med en balans mellan miljö, djur- och växters livsvillkor, friluftsliv, byggande och utveckling i alla delar av Sverige. Strandskyddsreglerna behöver utformas med både storstadsområdenas och glesbygdens behov i åtanke.

Jönköpings kommun anser att det är positivt att betänkandet innebär utökade möjligheter att bygga bostäder och utveckla företagandet på landsbygden. Därmed lyfts en del av de hinder som finns för en positiv utveckling vilket skapar förutsättningar för tillväxt och välfärd. Enstaka en- eller tvåbostadshus kan nu uppföras enskilt och utan direkt koppling till befintlig bebyggelse. Det är vidare viktiga reformförslag att sjöar på upp till en hektar och vattendrag upp till två meters bredd samt anlagda vatten som anlagts senare än 1975 nu föreslås undantas från strandskyddsreglerna.

Målsättningen att det ska bli enklare att bygga bostäder närmare stränderna även i mer tätbefolkade områden riskerar att även fortsättningsvis bli svår att nå. Utredningen är i denna del otydlig och det är svårt att överblicka vilka konsekvenser förslagen får för mer tätbefolkade områden. Risken är att de kriterier som föreslås för att ett område ska klassas som landsbygdsområde är för snäva. I vilken utsträckning lättnader i strandskyddet kommer att kunna genomföras i Jönköpings

kommun är oklart. Utredningen föreslår att strandskydd ska behållas i starkt exploaterade områden och t.o.m. förstärkas i vissa områden med hög exploateringsgrad/högt exploateringsstryck. I vår kommun finns olika förutsättningar för lättnader i strandskyddet beroende på vilken exploateringsgrad, befolkningstäthet och exploateringsstryck som råder. Jönköpings kommun noterar att vad gäller Länsstyrelsens bedömning av exploateringsgrad för stränder 2013-2018 är Jönköpings kommun varken listad i tabellen över kommuner med högst exploatering och inte heller på listan över kommuner med lägst exploatering.

Jönköpings kommun ser negativt på att strandskyddsförfarandet i så hög utsträckning kommer att bygga på oförutsägbara och svåröverskådliga ansökningsförfaranden och undantagsmöjligheter.

JÖNKÖPINGS KOMMUN